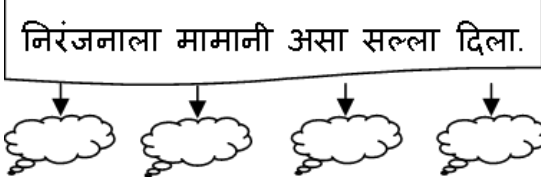

विभाग १ - गद्य

Q.1 (अ) उता-याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा.

1 A1) सूचनेप्रमाणे कृती करा

2

- Ans.** i. रडत बसू नको.
ii. शेण, गोठा वगैरे जी पडतील ती सारी कामे कर.
iii. मावशी देईल ते खा.
iv. इथेच रहा.

निरंजनची गुरुजींवर अपार श्रद्धा होती. तसं गुरुजींचंही निरंजनवर खूप प्रेम होतं. तो त्यांचा लाडका विद्यार्थी होता, कारण तो अतिशय प्रामाणिकपणे काम करायचा आणि अभ्यासही. या जगात त्याचं असं कुणी नव्हतंच. दूरदूरच्या नात्यातल्या एका मावशीच्या घरी चिपळूण शहरालगतच्या एका उपनगरात तो राहायचा. गावापासून दूर डोंगराच्या पायथ्याशी हे मावशीचं घर होतं. आईवडील लहानपणीच वारले. काही दिवस मामाने सांभाळ केला आणि मग कामासाठी म्हणून चिपळूणला आणलं. या मावशीकडे आणून सोडलं आणि तोही मुंबईला निघून गेला तो कायमचाच. जाताना मोलाचा सल्ला मात्र देऊन गेला- 'रडत बसू नको. शेण, गोठा वगैरे जी पडतील ती सारी कामं कर. मावशी देईल ते खा आणि इथंच रहा. मावशी तुला शाळेतही घालणार आहे.'

मामा गेला तो पुन्हा परतला नाही मात्र लहानगा निरंजन मावशीच्या घरी प्रामाणिकपणे काम करायचा. घरातल्या सर्वांशी त्याने जमवून घेतलं आणि शाळेत नाव दाखल केलं. मावशीची परिस्थिती यथातथाच असल्याने निरंजन वार लावून जेवायचा.

A2) एका शब्दात उत्तरे लिहा

2

1) गावापासून दूर डोंगराच्या पायथ्याशी घर होते -

Ans. गावापासून दूर डोंगराच्या पायथ्याशी घर होते - **मावशीचे**

2) निरंजनला लहानपणीच सोडून गेले -

Ans. निरंजनला लहानपणीच सोडून गेले - **आईवडील**

3) निरंजनला मावशीकडे आणून सोडले -

Ans. निरंजनला मावशीकडे आणून सोडले - **मामा**

4) निरंजनची अपार श्रद्धा होती -

Ans. निरंजनची अपार श्रद्धा होती - **गुरुजी**

A3) स्वमत

3

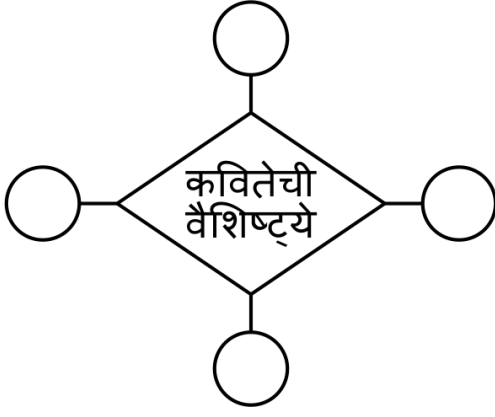
तुमच्या गावाचे वर्णन पाच ओळी लिहा.

Ans. माझे गाव सहयाद्रीच्या खो-यात कोकणात बसले आहे. कोंबड्याच्या बागेने पहाटेची सुरुवात होते. मंदिरात भूपाळी गायली जातात. पक्ष्यांची किलबिल ऐकून मन प्रसन्न होते.

(आ) उता-याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा.

1 A1) चौकटी पूर्ण करा

2

Ans.

- i. आटोपशीर छोटे रूप
- ii. मोजक्या शब्दात मोठा आशय व्यक्त करणे.
- iii. शब्दरचना अर्थपूर्ण व चपखल असते.
- iv. कल्पनांचा सुंदर आविष्कार असतो.

कादंबरी: काय सुश्रुत, आवडली का कथा? मी कादंबरी. कथेची थोरली बहीणच म्हण हवं तर. कादंबरी म्हणजे खरं तर मोठी कथाच; पण माझा आवाका कथेपेक्षा फार मोठा!

कादंबरी: अरे, माझ्यात खूप खूप पात्रं असतात. त्यांचा परस्पर संबंध असतो. विविध घटना, प्रसंगांतून माझे कथानक हळूहळू उलगडत जाते. वाचता वाचता माझ्यातील पात्रं तुम्हांला ओळखीची वाटू लागतात, आपल्यातीलच भासू लागतात. अनेक अनपेक्षित वळणं घेत घेत मी वाचकांची उत्कंठा वाढवते. आता या कथानकात पुढे काय होईल? याचा विचार करत वाचक माझ्यात गुंतून जातो व रममाण होतो.

कादंबरी: बरं का सुश्रुत, साहित्य क्षेत्रातील सर्वोच्च मानाचा 'ज्ञानपीठ' पुरस्कार वि. स. खांडेकर यांच्या 'ययाति' या कादंबरीला मिळाला. तेव्हा मराठी माणसांचा ऊर अभिमानं भरून आला.

(इतक्या त कवि ता सुश्रुतच्या खांद्याला धरून वि चारते.)

कविता: सुश्रुत, ओळखलंस मला? अरे, मी आहे कविता. आपली तर फार पूर्वी पासून चांगलीच ओळख आहे, नाही का? तुमच्या पाठ्यपुस्तकांतल्या सगळ्या कविता तुम्ही तालासुरांत म्हणता.

सुश्रुत: हो ताई! मला आठवतंय. 'ही आवडते मज मनापासुनी शाळा' आणि 'श्रावणमासी हर्ष मानसी' या माझ्या आवडत्या कविता.

कविता: छान हं. सुश्रुत, माझं रूप छोटंसं, आटोपशीर. मोजक्या शब्दां त मोठ्ठा आशय व्यक्त करणं हे माझं वैशिष्ट्य. यमक, अनुप्रास अशा शब्दा लंकारांनी माझं बाह्यरूप आणि उपमा, उत्प्रेक्षा, रूपकासारख्या अर्था लंकारांनी माझं अंतरंग सजवून कवी मला अधिक आशयगर्भ करतात.

सुश्रुत: मॅडम नेहमी सांगतात कवितेची शब्दरचना अर्थ पूर्ण व चपखल असते. कल्पनांचा सुंदर आविष्कार कवितेत असतो, हे बरोबर ना?

A2) i) चौकटी पूर्ण करा

1) 'ययाति' कादंबरीचे लेखक

Ans. 'ययाति' कादंबरीचे लेखक **वि. स. खांडेकर**

2) कादंबरी हीची थोरली बहीण

Ans.

कादंबरी हीची थोरली बहीण **कथेची**

ii) रिकामी जागा भरा

1) 'ही आवडते मज मनापासुनी

Ans. 'ही आवडते मज मनापासुनी शाळा'

2) कवितेची शब्दरचना व असते.

Ans. कवितेची शब्दरचना अर्थपूर्ण व चपखळ असते.

A3) स्वमत

तुम्हांला आवडलेल्या पुस्तकाबाबत खालील मुद्द्यांचा विचार करून माहिती लिहा.

i. पुस्तकाचे नाव	vi. पुस्तकातून मिळणारा संदेश
ii. लेखक	vii. मूल्य
iii. साहित्यप्रकार	viii. सामाजिक महत्त्व
iv. वर्ण्य विषय	ix. आवडण्याची कारणे
v. मध्यवर्ती कल्पना	

Ans.

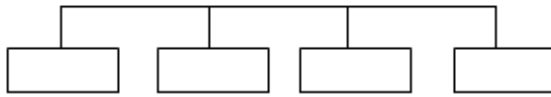
i. पुस्तकाचे नाव	श्यामची आई
ii. लेखक	साने गुरुजी
iii. साहित्यप्रकार	कादंबरी
iv. वर्ण्य विषय	श्यामवर बालपणात त्याच्या आईने केलेले सुसंस्कार.
v. मध्यवर्ती कल्पना	श्यामच्या आईने श्यामचे आयुष्य कसे समृद्ध केले याची कहाणी.
vi. पुस्तकातून मिळणारा संदेश	चांगला माणूस होण्यासाठी कोणते संस्कार व गुण अंगी रुजवावेत यांची शिकवण मिळते.
vii. मूल्य	शिक्षणाचे, संस्काराचे, व्यवहारज्ञानाचे व व्यक्तिमत्त्व विकासाचे मूल्य.
viii. सामाजिक महत्त्व	सामाजिक बांधिलकी कशी जोपासावी व मानवतावाद हाच खरा धर्म ही तत्त्वे लक्षात येतात. स्वातंत्र्य, समता व बंधुत्व यांची जाणीव होते.
ix. आवडण्याची कारणे	श्यामवर त्याच्या आईने ममतेने संस्कार करून श्यामचे मानवतावादी व्यक्तिमत्त्व घडवले. श्यामच्या आईचा व श्यामचा आदर्श प्रत्येकाने अंगिकारावा ही शिकवण ही कादंबरी देते म्हणून जनमानसात ती प्रिय आहे.

अपठित गद्य

(इ) उता-याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा.

1 A1) चौकटी पूर्ण करा

सामान्यांना भावणारे व परवडणारे संवाद

Ans. सामान्यांना भावणारे व परवडणारे संवाद

त्यांतला एकजण एकदा दुस-याच्या भेटीला गेला. भेट झाली. त्यानंतर दोघेही आपापल्या जागी खुर्यावर शांतपणे बसून राहिले. एकमेकांशी अवाक्षरही बोलले नाहीत. तासाभराने भेटीला आलेला विद्वान उठला आणि यजमानांचा निरोप घेताना हर्षभरित होऊन म्हणाला "वा वा ! किती मजेत वेळ गेला म्हणून सांगू!" यजमान म्हणाले, "माझाही वेळ फार छान गेला!" एक तासभर शब्दही न बोलता संवादाचा आनंद मनसोक्त लुटणारे हे दोन विद्वान म्हणजे 'संवाद' या संकल्पनेची परमोच्च आदर्शावस्था म्हटली पाहिजे. दोन जिवलग, अध्यात्मक्षेत्रातील गुरुशिष्य, एकाच ध्येयाचा किंवा कलेचा ध्यास घेतलेले उत्कट साधक हे असे 'शब्देविण संवादिजे' या अवस्थेप्रत जाऊ शकतात. अनेक वर्षे एकत्र संसार केलेली काही वृद्ध जोडपी बघावीत. ती एकमेकांशी बोलताना सहसा कुणाला आढळायची नाहीत, पण प्रापंचिक बाबतीत त्यांची मने इतकी मिळूनजुळून गेलेली असतात की, एकाने जो निर्णय घ्यावा तो दुस-याच्या मनाला आधीच उमगलेला इतकेच नव्हे, तर मान्यही झालेला असतो, असे इतरांच्या प्रत्ययाला येते. इथे मनाचेच एक बिनतारी तारायंत्र चालू

असते. शब्दांचे माध्यम तिथे अपुरे पडते, असे तर शब्दांची तिथे गरजही उरलेली नसते. आपल्यासारख्या सामान्यांना शब्दावाचूनचे संवाद भावणारही नाहीत, की परवडणारही नाहीत. आपल्याला कठीण, साधे, सरळ, वक्र, कसे का होइना, पण बोलणे आणि ठणठणीत बोलणेच हवे असते.

A2) i) योग्य पर्याय निवडा

शब्देविण संवादिजे या अवस्थेप्रत जाऊ शकणारे

अ. दोन जिवलग भावंडे
मित्र

ब. दोन जिवलग शेजारी

क. दोन जिवलग नातेवाईक

ड. दोन जिवलग

Ans. दोन जिवलग मित्र

ii) एका वाक्यात उत्तर लिहा

वृद्ध जोडप्यांच्या प्रापंचिक बाबतीत जुळून येणा-या गोष्टी.

i.

ii.

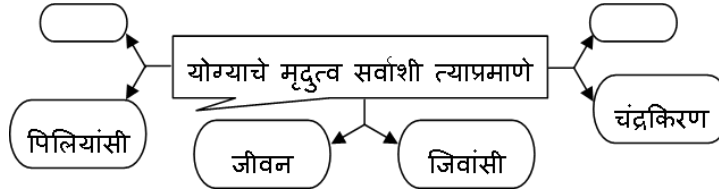
Ans. i. एकाने घेतलेला निर्णय दुस-यास उमगणे

ii. निर्णय मान्य होणे

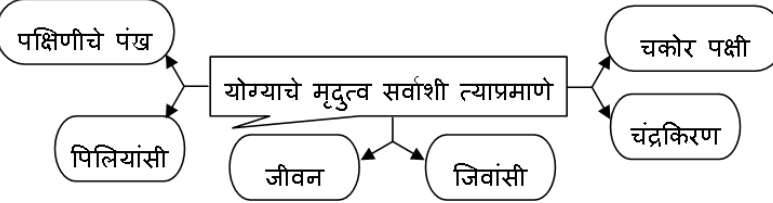
विभाग २ - पदय

Q.2 (अ) खालील पद्याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा.

1 A1) i) आकृती पूर्ण करा

Ans.

ii) चौकटी पूर्ण करा

1) व्यक्तीला सुख देणारा -

Ans. व्यक्तीला सुख देणारा - सुखदाता

2) तात्पुरती तहान भागविणारे -

Ans. तात्पुरती तहान भागविणारे - पाणी.

जेवीं चंद्रकिरण चकोरांसी | पांखोवा जेवीं पिलियांसी |
जीवन जैसे कां जीवांसी | तेवीं सर्वांसी मृदुत्व ||
जळ वरिवरी क्षाळी मळ | योगिया सबाहय करी निर्मळ |
उदक सुखी करी एक वेळ | योगी सर्वकाळ सुखदाता ||
उदकाचें सुख तें किती | सर्वेचि क्षणें तृषितें होती |
योगिया दे स्वानंदतृप्ती | सुखासी विकृती पै नाही ||
उदकाची जे मधुरता | ते रसनेसीचि तत्त्वतां |
योगियांचे गोडपण पाहतां | होय निवविता सर्वेद्रियां ||
मेघमुखें अधःपतन | उदकाचें देखोनि जाण |
अधःपातें निवती जन | अन्नदान सकळांसी ||

तैसे योगियासी खालुतें येणें | जे इहलोकीं जन्म पावणें |
जन निववी श्रवणकीर्तनें | निजजानें उद्धरी ||

A2) i) एका वाक्यात उत्तर लिहा

योगी पुरुष इहलोकात येऊन कोणती कामे करतात?

Ans. योगी पुरुष इहलोकात येऊन आपल्या कीर्तनाने लोकांचे आत्मज्ञान वाढवतात.

ii) सत्य की असत्य ते लिहा

1) पाणी सबाहय निर्मळ करते -

Ans. पाणी सबाहय निर्मळ करते - असत्य

2) पिल्लांसाठी पक्षिणीची पंख असतात -

Ans. पिल्लांसाठी पक्षिणीची पंख असतात - सत्य

A3) प्रस्तुत कवितेतील शब्दांचा अर्थ लिहा.

i. पाखोवा -

ii. जीवन, उदक, जल -

iii. जीव -

iv. मृदुत्व -

Ans. i. पाखोवा - पक्षिणीचे पंख/पक्षिणीचे पंख

ii. जीवन, उदक, जल - पाणी

iii. जीव - प्राणीमात्र

iv. मृदुत्व - मऊ, कोमल

A4) स्वमत

योगी पुरुष आणि पाणी हे दोघेही सामाजिक कार्य करतात, हे स्पष्ट करा.

Ans. योगी पुरुष आणि पाणी इहलोकात आल्यामुळे सर्वांना आनंद होतो लोकांना पाणी मिळते. शेतीची चिंता मिटते अन्नदान सर्वांना मिळते. योगी पुरुष सगळ्यांना कीर्तन, भजन ऐकवून संतुष्ट करतो. तसेच त्यांचे आत्मज्ञान वाढवतो. पाणी जर बाह्य दुःखाचे निवारण करतो. तर योगी पुरुष आंतरिक यातनांचे निवारण करतो.

(आ) कवितेसंबंधी खालील मुद्द्यांना अनुसरून कृती सोडवा.

योगी सर्वकाळ सुखदाता कवितेसंबंधी खालील मुद्द्यांना अनुसरून कृती सोडवा.

१) प्रस्तुत कवितेचे कवी/कवयित्री (१ गुण)

२) कवितेचा विषय (१ गुण)

३) खालील ओळींचा अर्थ स्पष्ट करा. (२ गुण)

जेवीं चंद्रकिरण चकोरांसी | पांखोवा जेवी पिलीयांसी |

जीवन जैसे का जीवांसी | तेवी सर्वांसी मृदुत्व |

४) कवितेतून मिळणारा संदेश (२ गुण)

५) कवितेतील शब्दांचा अर्थ लिहिणे. (२ गुण)

खालुतें -

निजजानें -

उद्धारी -

मधुरता -

Ans. १) संत एकनाथ

२) योगी पुरुष आणि पाण्याची तुलना केली असून, योगी पुरुष हा पाण्यापेक्षा श्रेष्ठ आहे योगी पुरुषाचे महत्त्व स्पष्ट होते.

३) 'योगी सर्वकाळ सुखदाता' या अभंगाचे कवी संत एकनाथ म्हणतात ज्याप्रमाणे चकोराला चंद्रकिरण, पक्ष्याच्या पिलांना त्यांच्या मातेचे पंख सर्व प्राणीमात्रांना पाण्याची आवश्यकता असते त्याचप्रमाणे सर्वांना योगीपुरुषाच्या मृदुत्वाची आवश्यकता असते.

४) खरा मार्ग दाखवणारा, सबाहय शुद्ध करणारा, स्वानंदतृप्ती देणाऱ्या योगी पुरुषाची समाजाला गरज आहे. योगी पुरुषाची

तुलना पाण्याबरोबर करताना संत एकनाथांनी पाण्यामुळे अन्नाची निर्मिती होऊन मानव समाजाला आनंद होतो. यामुळे योगी पुरुष व पाणीसुद्धा अत्यंत महत्त्वाचे आहेत हा संदेश मिळतो आहे.

- १) खालुर्ते - खाली
निजज्ञान - आत्मज्ञान
उद्धारी - उद्धार करणे
मधुरता - गोडपणा

किंवा

रंग मजेचे रंग उद्याचे कवितेसंबंधी खालील मुद्द्यांना अनुसरून कृती सोडवा.

- १) प्रस्तुत कवितेचे कवी/कवयित्री (०१ गुण)
२) कवितेचा विषय (०१ गुण)
३) खालील ओळींचा अर्थ स्पष्ट करा. (०२ गुण)
धान्य देईना संगणक हा काळी आई जगवू
मातीमध्ये जे हातु राबती, तयांस देऊ पृष्टी रंग मजेचे, रंग उद्याचे.
४) कविता आवडण्याची व न आवडण्याची कारणे (०२ गुण)
५) कवितेतून मिळणारा संदेश (०२ गुण)

Ans. १) अंजली कुलकर्णी

२) मुक्तछंदाचा प्रकार

३) रंग मजेचे रंग उद्याचे या कवितेच्या कवायत्री अंजली कुलकर्णी आहेत. कवयित्रीने जागतिकीकरणाच्या काळात संगणकयुग अवतरलेले असले तरी माणसाचा मातीशी असलेल्या जिव्हाळ्याचा संबंध तुटता कामा नये तसेच संगणक धान्य देत नाही काळी आई म्हणजे माती आपल्याला धान्य देत म्हणून मातीत राबणाऱ्या हाताला आपल्याला पाठबळ द्यायचे आहे हा विचार मांडला आहे.

४) जागतिकीकरणाच्या काळात संगणकाच्या युगात वावरताना आपल्याला मातीशी असलेला संबंध न तोडता पर्यावरणाला स्वच्छ ठेवले पाहिजे तसेच झाडे लावून पाऊस पाडवा. उद्याचे स्वप्न पूर्ण करण्याची कल्पना सहज भाषेत मांडली आहे, म्हणून ही कविता मला फार आवडली आहे.

५) पर्यावरणाला प्रदूषणापासून वाचवणे जागतिकीकरणाच्या या काळात संगणकयुग अवतरलेले असले तरी माणसाचा मातीशी जिव्हाळा वाढवला पाहिजे.

विभाग ३ - स्थूलवाचन

Q.3 खालील कोणत्याही दोन कृती सोडवा.

(6)

- 1) टीपा लिहा:-
व्युत्पत्ती कोशाचे कार्य?

Ans. व्युत्पत्ती म्हणजे शब्दाच्या अर्थाचे किंवा शब्दाच्या मुळाचे ज्ञान एखाद्या शब्दाच्या मुळाविषयी माहिती देणे म्हणजे व्युत्पत्ती सांगणे अशा अनेक शब्दांच्या व्युत्पत्तीचा संग्रह म्हणजे व्युत्पत्ती कोश व्युत्पत्ती कोशाचे कार्य
i शब्दाचे मूळ रूप दाखवणे
ii अर्थातील बदल स्पष्ट करणे
iii. उच्चारतील बदल व फरक दाखवणे
iv बदलांचे कारण स्पष्ट करणे.

- 2) कवितेतील सूर्य आणि पणती या प्रतीकांचा तुम्हांला समजलेला अर्थ सविस्तर लिहा.

Ans. कवितेतील सूर्य या प्रतीकांद्वारा कळते कितीही शक्तीशाली असलो तरी आपल्यालाही कोणाचे तरी सहाय्य हवे असते. तेजस्वी सूर्य सुद्धा अस्ताच्या वेळी शक्तीहीन होऊन पृथ्वीला वाचविण्यासाठी विनंती करित असतो. त्याचवेळी पणतीच्या प्रतीकांद्वारे अगदी छोट्या जीवातही जगाला काहीतरी देण्याची जग सुंदर करण्याची क्षमता असते अंधारापासून जगाला कोणीही वाचविण्यास तयार नसते त्यावेळी छोटीशी पणती पुढे येते नम्रपणे पृथ्वीला तेजोमय करण्याचे वचन ती सूर्याला देते. अशाप्रकारे छोट्या जीवांतही जगाला काहीतरी देण्याची, जग सुंदर करण्याची क्षमता असते हे सांगितले आहे.

- 3) सूर्यास्ताच्या दर्शनाने मनात निर्माण होणा-या मानवी भावभावना स्पष्ट करा.

Ans. सूर्यास्ताच्या दर्शना वेळी मनात भीतीचे वातावरण निर्माण होते. सूर्योदयाने प्रकाशित झालेली पृथ्वी आता अंधारात जाणार सगळीकडे होणारा पक्ष्यांचा, प्राण्यांचा व मानवाचा गलगलाट शांत होणार या विचाराने मन अस्वस्थ होते. तेजस्वी सूर्य लालबुंद होऊन ढगांच्या मागे लपायला लागतो मग रात्रीचा खेळ सुरू होतो. हा अंधार सगळ्यांना गिळून टाकेल, नष्ट करेल अशी चिंता मनाला लागून राहते.

विभाग ४ - भाषाभ्यास

Q.4 (अ) व्याकरण घटकांवर आधारित कृती सोडवा.

(१) वाक्यांचे प्रकार ओळखा -

(2)

- i. तुम्हाला शाल दिली तर चालेल काय?
- ii. हे बघ, शाळेचे सगळे अधिकारी आलेत.

Ans. i. प्रश्नार्थी वाक्य
ii. आज्ञार्थी वाक्य

(२) वाक्यरूपांतर -

(2)

1) पौर्णिमेला पूर्णचंद्र असतो. (नकारार्थी वाक्य करा)

Ans. पौर्णिमेला अर्धचंद्र नसतो.

2) तुझं वर्ष कसं वाया जाईल? (विधानार्थी वाक्य करा)

Ans. तुझं वर्ष वाया जाणार नाही.

(३) खालील वाक्यप्रचारांचा अर्थ लिहून वाक्यात उपयोग करा. (फक्त २)

(4)

1) गहाण ठेवणे →

Ans. गहाण ठेवणे → तारण ठेवणे.

वाक्य - आमचे घर बांधण्यासाठी बाबांनी गाडी गहाण ठेवली.

2) आर्जव करणे →

Ans. आर्जव करणे → कळकळून विनंती करणे.

वाक्य - झाडावर अडकलेल्या पतंग काढून देण्यासाठी शौनक मित्रांकडे आर्जव करत होता.

3) पश्चाताप होणे →

Ans. पश्चाताप होणे → केलेल्या चुकीची जाणीव होणे.

वाक्य - वॉर्ड केलेल्या कामाचा प्रदीपला पश्चाताप झाला होता.

(आ) भाषिक घटकांवर आधारित कृती.

(१) शब्दसंपत्ती -

(i) समानार्थी शब्द लिहा.

(1)

- 1) i. वार्ता -
- ii. पोट -

Ans. i. वार्ता - बातमी
ii. पोट - उदर

(ii) विरुद्धार्थी शब्द लिहा.

(1)

- 1) i. भाग्य ×
ii. इच्छा ×

Ans. i. भाग्य × दुर्भाग्य
ii. इच्छा × अनिच्छा

(iii) शब्दसमुहाबद्दल एक शब्द लिहा. (1)

- i. मूर्तीची पूजा करणारा →
ii. सूर्याचा होणारा उदय →

Ans. i. मूर्तीची पूजा करणारा → पुजारी
ii. सूर्याचा होणारा उदय → सूर्योदय

(iv) वचन बदला. (1)

- कलाकार -
काठी -

Ans. कलाकार - कलाकार
काठी - काठ्या

(2) लेखननियमांनुसार लेखन -
लेखननियमांनुसार बदल करा. (2)

1) तुझि कुंभ रास नि कुंभ लग्न आहे.

Ans. तुझी कुंभ रास नि कुंभ लग्न आहे.

2) त्यामुळे मि दुःखी होतो.

Ans. त्यामुळे मी दुःखी होतो.

(3) विरामचिन्हे - (2)

1) खालील वाक्यांतील विरामचिन्हे ओळखून लिहा.

शैक्षणिक जीवनात जोशी सर, शिर्के सर, श्री. मालेगाववाला या सर्वांनीच माझ्या व्यक्तिमत्त्वाच्या जडणघडणीसाठी उत्तम मार्गदर्शन केलं, संस्कार केले.

Ans. ,- स्वल्पविराम
.- पूर्णविराम

2) विरामचिन्हांचा योग्य वापर करा.

तुला सांगतो मी पंत 'डाएट कर' बटाटा सोड बटाट्याचं नाव काढू नकोस

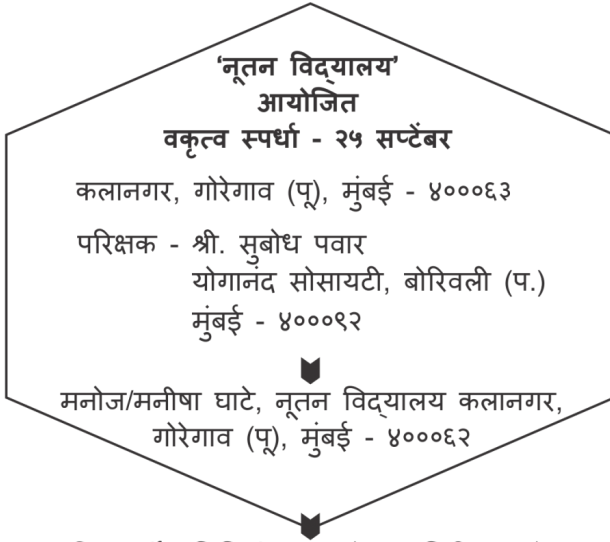
Ans. "तुला सांगतो मी पंत, 'डाएट कर'. बटाटा सोड. बटाट्याचं नाव काढू नकोस."

विभाग ५ - उपयोजित लेखन

Q.5 (अ) 1. पत्रलेखन - (6)

खालील विषयावर पत्र लिहा.

खालील निवेदन वाचा व त्याखालील कोणतीही एक कृती सोडवा.

विद्यार्थी प्रतिनिधी नात्याने पत्र लिहित आहे

▼

वक्तृत्व स्पर्धेसाठी परीक्षक म्हणून उपस्थित राहण्याची विनंती पत्र किंवा वक्तृत्व स्पर्धेत प्रथम येणा-या स्पर्धकास अभिनंदन पत्र

Ans. .

किंवा

2. सारांशलेखन -

विभाग १ - गद्य प्र.१(इ) उतारा वाचा व त्याचा एकतृतीयांश एवढा सारांश तुमच्या शब्दांत लिहा.

(आ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन कृति करा.

(10)

(१) जाहिरातलेखन (60 ते 80 शब्द)

खालील शब्दांचा आधार घेऊन आकर्षक जाहिरात तयार करा.

Ans. .

(२) कथालेखन (80 ते 100 शब्द)

खालील अपूर्ण कथा वाचा, तुमचा विचार व कल्पकतेने ती कथा पूर्ण करा.

(दिलेली अपूर्ण कथा लिहून घेण्याची आवश्यकता नाही.)

फार फार वर्षापूर्वीची गोष्ट आहे. रामपूर नावाच्या गावात श्रीधर नावाचा जमीनदार राहत होता. जवळ-जवळ अर्धे गाव त्याच्या मालकीचे होते. भरपूर नोकर त्याच्या शेतात राहत होते. तो नोकरांशी अतिशय प्रेमाने वागे. त्यांना वेळेवर पगार देई. तरीही तो एका चिंतेने ग्रासलेला होता. इतके नोकर असताना आपल्याला उत्पन्न कमी का मिळते? हे त्याला समजत नव्हते. श्रीधरचा एक जीवाभावाचा मित्र होता. त्याचे नाव वासुदेव होते. श्रीधरच्या आयुष्यात कोणतीही समस्या

निर्माण झाली की तो वासुदेवशी चर्चा करत असे. शेतावर इतके नोकर असताना उत्पन्न कमी कसे? हा विषय सुद्धा चर्चेसाठी आला.

Ans. .

(३) बातमीलेखन (80 ते 100 शब्द)

नवभारत विद्यालय, शनिवार पेठ, पुणे येथे १४ नोव्हेंबर या दिवशी बालदिवस संपन्न झाला.

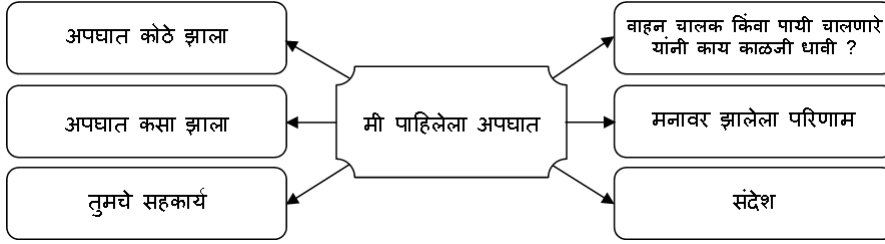
Ans. .

(इ) लेखनकौशल्य

(8)

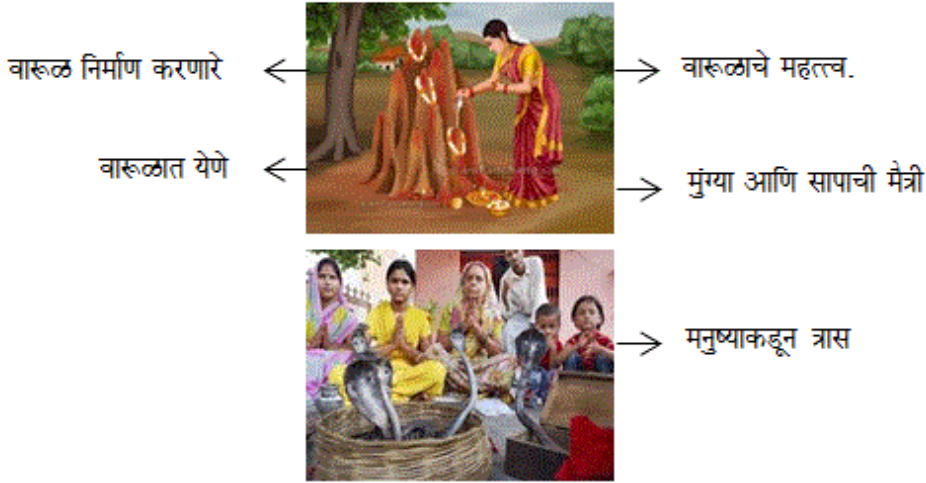
खालील लेखनप्रकारांपैकी कोणत्याही एक कृती सोडवा. (शब्दमर्यादा 100 ते 120 शब्द)

1)

Ans. .

2) वारूळातील सापाचे आत्मवृत्त :

Ans. .

3) विकासाचा पाया -

मुद्दे -

आपल्या देशातील निरक्षरतेचे प्रमाण मोठे - निरक्षर अनेक सुखांना वंचित, परावलंबी - संकटात सापडतात - सावकराकडून फसवणूक - अंधश्रद्धांचा प्रभाव - शिक्षणाने सुसंस्कृतपणा, विचारक्षमता वाढते - व्यक्तिमत्त्वविकास - लोकशाहीत मतदार सुशिक्षित हवा.

Ans. .